

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

TURIZAM,
UGOSTITELJSTVO
I TRGOVINU

PROGRAM USAVRŠAVANJA

Molekularna miksologija

u sklopu EU projekta KLIK Pula ESF

www.esf.hr
UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

Edukativni materijal za edukativnu gastro radionicu *Molekularna miksologija*

Edukativni materijal za edukativnu gastro radionicu *Molekularna miksologija*

Sadržaj

1. Molekularna miksologija.....	2
1.2. Ferran Adrià.....	2
2. Gelifikacija.....	4
2.1. Agar agar	4
2.2. Želatina	5
2.3. Recepture:	6
3. Sferifikacija.....	8
3.1. Osnovna sferifikacija	8
3.2. Obrnuta sferifikacija	10
3.3. Bazna sferifikacija s liquido madre	12

Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu, Pula
Kandlerova 48, 52 100 Pula, Istarska županija, Republika Hrvatska
+385 52 218 787
<https://lipa-pula.com/>

www.esf.hr

Pula, listopad 2023

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

1. Molekularna miksologija

Molekularna miksologija je vrhunski pristup izradi koktela koji kombinira tradicionalnu miksologiju sa znanstvenim tehnikama i sastojcima. Uključuje manipulaciju okusima, teksturama i prezentacijom korištenjem načela molekularne gastronomije. Barmeni i miksolozi koriste različite alate i sastojke, kao što su tekući dušik, sredstva za želiranje, sredstva za pjenjenje i molekularni biseri, kako bi stvorili inovativna i vizualno zapanjujuća pića.

U molekularnoj miksologiji naglasak je na eksperimentiranju i pomicanju granica onoga što koktel može biti. Na primjer, može se napraviti koktel koji koristi sferifikaciju za pretvaranje tekuće komponente u male, gelaste kuglice koje pucaju u ustima, oslobađajući intenzivne okuse. Karbonizacija, dimljenje i jestivi ukrasi također su uobičajeni alati u arsenalu molekularnih miksologa. Ovaj pristup ne samo da transformira osjetilno iskustvo ispijanja pića, već također dodaje element kazališta u proces pravljenja koktela. Dok je molekularna miksologija stekla popularnost u avangardnim barovima i vrhunskim restoranima, važno je pronaći ravnotežu između noviteta tehnika i krajnjeg cilja isporuke ukusnog i ugodnog pića.

1.2. Ferran Adrià

Ferran Adrià svjetski je poznati španjolski kuhar i pionir na polju molekularne gastronomije. Najpoznatiji je po svom inovativnom i avangardnom pristupu kuhanju, koji je imao dubok utjecaj na svijet kulinarstva.

Rođen je 14. svibnja 1962. u L'Hospitalet de Llobregat, Španjolska. Svoju kulinarsku karijeru započeo je u tradicionalnim španjolskim restoranima prije nego što se pridružio kuhinji u El Bulli, malom restoranu na Costa Bravi.

Najznačajniji doprinos Ferrana Adriàa svijetu kulinarstva bio je njegov rad u El Bulli, kojem se pridružio kasnih 1980-ih i kasnije postao glavni kuhar. Pod njegovim vodstvom El Bulli se transformirao u gastronomski laboratorij za vrhunska kulinarska eksperimentiranja. Restoran je dobio tri Michelinove zvjezdice i često je proglašavan najboljim restoranom na svijetu.

Smatra se jednim od pionira molekularne gastronomije, kulinarskog pokreta koji kombinira znanstvene principe s kulinarskim umijećem za stvaranje inovativnih i vizualno zapanjujućih jela. On i njegov tim u El Bulliju koristili su tehnike poput sferifikacije, stvaranja pjene i sušenja smrzanjem kako bi pomaknuli granice tradicionalnog kuhanja.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

Neka od njegovih najpoznatijih jela uključuju "sladoled s tekućim dušikom", "kuglice od masline" i "pjenu" napravljenu od širokog spektra sastojaka. Ova su jela izazvala konvencionalne ideje o hrani i prezentaciji.

Njegov inovativni pristup kuhanju ostavio je neizbrisiv trag u svijetu gastronomije. Nadahnuo je kuhare i kulinarske entuzijaste diljem svijeta na kreativno razmišljanje i eksperimentiranje s novim tehnikama i sastojcima.

Zatvaranje El Bullija: El Bulli je zatvorio svoja vrata kao tradicionalni restoran 2011., a Ferran Adrià svoj je fokus prebacio na kulinarsko istraživanje i obrazovanje. Restoran je pretvoren u El Bulli foundation, centar za proučavanje kreativnosti u gastronomiji.

Utjecaj Ferrana Adriàa na kulinarski svijet je dubok i on je i dalje inspiracija kuharima i ljubiteljima hrane širom svijeta. Njegova predanost pomicanju granica tradicionalnog kuhanja i predanost kulinarskom istraživanju i obrazovanju učvrstili su njegovo mjesto pionira u svijetu gastronomije.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

2. Gelifikacija

Gelifikacija, temeljna tehnika u molekularnoj miksologiji, proces je koji pretvara tekuće komponente koktela u gelastu teksturu pomoću sredstava za želiranje. Ova tehnika omogućuje miksolozima da manipuliraju teksturom i prezentacijom pića, dodajući jedinstveni štih tradicionalnim koktelima. Gelifikacija je ključni alat u arsenalu molekularnih miksologa za stvaranje vizualno zapanjujućih i inventivnih napitaka.

2.1. Agar agar

Agar-agar, koji se često naziva jednostavno agar, biljno je sredstvo za želiranje dobiveno iz morskih algi, posebno crvenih algi. Široko se koristi u kuhanju i pripremi hrane, posebice u vegetarijanskoj i veganskoj kuhinji, kao zamjena za želatinu. Agar-agar ima izvrsna svojstva želiranja i stabilan je na toplinu, što ga čini prikladnim za širok raspon kulinarskih primjena, od deserata i džemova do slanih jela i, posebice, u molekularnoj gastronomiji za tehnike poput sferifikacije. Cijenjen je zbog svoje sposobnosti stvaranja čvrstih gelova i cijenjen zbog neutralnog okusa, što ga čini idealnim sastojkom za razne recepte.

Karakteristike:

- aktivira se na 90°C
- želira se (hlađenjem u hladnjaku).

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

2.2. Želatina

Sredstvo za želiranje životinjskog porijekla – proteinsko. Namakati u vodi ispod 36 °C. Temperatura topljenja 36 -58 °C. Iznad 60 gubi svojstvo želiranja.

Postoji nekoliko vrsta/razreda želatine u listićima, Svaka vrsta je povezana sa različitom „jačinom bubrenja“ ili mogućnosti da stvori gel. To znači da gram za gram, platinum će stvoriti jači gel nego zlatna, srebrna jači nego brončana.

Jačina bubrenja za svaku vrstu/razred želatine:

- Brončana: 125 -135
- Srebrna: 160
- Zlatna: 190 – 220
- Platinum: 235 - 265

Težina lista želatine za svaki razred ima različitu gramažu baš kako bi mogućnost stvaranja gela bila skoro pa jednaka.

- Brončana: 3,3 g
- Srebrna: 2,5 g
- Zlatna: 2 g
- Platinum: 1,7 g

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

2.3. Recepture:

White Russian

40 ml vrhnje za šlag 50 ml šećerni sirup 60 ml vodka 50 ml kahlua 10 g želatina	
Sloj 1 40 ml vrhnje za šlag 40 ml vodke 20 ml šećerni sirup 4 g želatina	Sloj 2 20 ml vodka 50 ml kahlua 30 ml šećerni sirup 4 g želatina

Golden Cadillac

60 ml Galiano 60 ml White creme de cacao 40 ml Šećerni sirup 40 ml vrhnje za šlag 60 ml liker od čokolade 40 ml vodka 12 g želatine		
Sloj 1 60 ml Galiano 20 ml white creme de cacao 20 ml Šećerni sirup 4 g želatine	Sloj 2 40 ml vrhnja za šlag 40ml white creme de cacao 20 ml šećerni sirup 4 g želatine	Sloj 3 60 ml Chocolate liquer 40 ml vodka 4 g želatine

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

TURIZAM,
UGOSTITELJSTVO
I TRGOVINU

Recepture s Agar agarom

Primjer 1:

80 ml gin
50 ml pire jabuka
30 ml šećerni sirup
2 g agar agar

Primjer 2:

80 ml vodka
55 ml pire od lješnjaka
25 ml sirup chili
2 g agar agar

Primjer 3:

100 ml Tequila
30 ml šećerni sirup
30 ml vode
2 g agar agar

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

TURIZAM,
UGOSTITELJSTVO
I TRGOVINU

3. Sferifikacija

Sferifikacija je kulinarska tehnika koja se obično koristi u molekularnoj gastronomiji i molekularnoj miksologiji, gdje se tekućine pretvaraju u male, gelaste sfere ili kuglice. Ovaj proces popularizirao je poznati španjolski kuhar Ferran Adrià i njegov tim u restoranu El Bulli.

Sferifikacija jelima i pićima dodaje jedinstveni teksturni i vizualni element, a može stvoriti bisere ispunjene okusom ili kuglice poput kavijara.

Postoje dvije osnovne metode sferifikacije:

3.1. Osnovna sferifikacija

(bazna sferifikacija): Ova metoda uključuje korištenje natrijevog alginata, prirodnog sredstva za želiranje dobivenog iz smeđih algi, i izvora kalcija (obično kalcijevog klorida ili kalcijevog laktata) za stvaranje malih kuglica. Proces je sljedeći:

- Tekuća smjesa (npr. koktel ili aromatizirani sok) priprema se s natrijevim alginatom.
- Kapljice te tekućine pažljivo se dodaju u kupku s otopinom kalcija.
- Dok kapljice tekućine ulaze u kalcijevu kupku, podvrgavaju se kemijskoj reakciji koja stvara tanku membranu sličnu gelu oko tekućine, stvarajući male kuglice ili "kavijar".

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

TURIZAM,
UGOSTITELJSTVO
I TRGOVINU

Kalcijeva kupka / Bagno calcico

500 ml vode iz špine

3-4 g Clorura koji je topiv u vodi i mora se ispirati jer je jako gorak. Ispiremo ga u običnoj vodi.

ili

3-4 g Calcium Lactat. Otopiti u vodi i nije potrebno ispiranje.

Promiješati žlicom

Staviti u frižider najmanje nekoliko sati. Može se koristiti duže vrijeme dok se ne zaprlja.

Premix za baznu sferifikaciju

Temeljna receptura:

1 l tekućine

5 g natrij alginat

Premix za baznu sferifikaciju

Primjer:

100 ml blue curacao

0,5 g natrij alginat

Postupak pripreme:

- Sodu alginat dodati u tekućinu.
- Štapnim mikserom izmiksati do željene gustoće.
- U slučaju da nije postignuta gustoća s 0,5 g alginata, dodavati postepeno po 0,1 alginata do potrebne gustoće.
- Staviti u plastični dozator u frižider do sljedećeg dana kako bi izašao sav zrak iz tečnosti koji se stvorio miksanjem.

Po želji mogu se puniti alkoholom (vodka, gin) koji uštrcavamo špricom dok su u kalcijevoj kupki na način da direktnim ubodom uštrcamo.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

3.2. Obrnuta sferifikacija

U ovoj tehnici, uloge natrijeva alginata i kalcija su obrnute u usporedbi s osnovnom sferifikacijom. Tekućina koja se pretvara u kuglice priprema se s izvorom kalcija, a u kupku se dodaje natrijev alginat. Proces je sljedeći:

- Priprema se tekuća smjesa koja sadrži izvor kalcija.
- Kapljice ove tekućine bogate kalcijem dodaju se u kupku s natrijevim alginatom.
- Reakcija koja se događa na granici između dvije otopine stvara gelastu membranu oko tekućine, tvoreći kuglice.

Alginat kupka:

500 ml destilirane, demineralizirane vode.

2,5 g natrij alginata.

Miješati mikserom

Ostaviti u frižideru u zatvorenoj posudi dok ne nestanu svi balončići (1 – 24 sata)

Kalcij laktat reagira sa natrijevim alginatom u kupki.

Premix temeljna receptura:

100 ml likera

1,3 g kalcij laktat

0,1 g i više Xantana gomma. Postepeno dodavati (po još 0,1 g.) da dođemo do konzistentne tečnosti.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

TURIZAM,
UGOSTITELJSTVO
I TRGOVINU

Postupak pripreme:

Štapnim mikserom izmiješati.

Staviti u plastični dozator u frižider do sljedećeg dana kako bi izašao sav zrak iz tečnosti koji se stvorio miksanjem.

Postupak rada.

- Tečnost iz plastičnog dozatora uliti točno u sredinu veće žličice/mjericice (sasvim do ruba).
- Žlica mora biti u potpunosti mokra, čak i koja kap na dnu žlice.
- Žlicu uroniti u alginat kupku do dna posude naglo.
- To je sporiji postupak stvaranja sfera te zahtijeva da žlica ostane neko vrijeme u kupki.
- Napravimo nekoliko kuglica te ih vadimo julep sitom i uranjamo u čistu vodu.
- Također sitom vadimo iz vode te sitom ocijedimo tj. tamponiramo na papirnatom ubrusu i poslužujemo.
- U slučaju da proizvod ne konzumiramo odmah, čuvati ih u čistoj vodi.

Kada tekućinu ulijemo u kupku, sferni oblik nastaje zahvaljujući površinskom naponu. Gustoća aromatizirane tekućine i kupke utječu na površinsku napetost i rezultirajući oblik

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

3.3. Bazna sferifikacija s liquido madre

Njega koristimo za proizvode koji sadrže kiselost i destilate (gin, vodka, rum, whisky)

Kalcijeva kupka

500 ml vode

3-4 g Clorura koji je topiv u vodi i mora se ispirati jer je jako gorak. Ispiremo ga u običnoj vodi.
ili

3-4 g Kalcij Laktat. Otopiti u vodi i nije potrebno ispiranje.

Liquido madre:

250 ml vode - demineralizirana

250 ml šećerni sirup

4 g natrijev alginat

Miješamo štapnim mikserom i puštamo da odmori 12 sati u frižideru.

Piće:

50 ml vodka

50 ml Liquido madre

Promiješati pjenjačom. Staviti u dozator.

Postupak rada:

- Tečnost iz plastičnog dozatora uliti u malo veće žličice/mjerice (ne sasvim do ruba).
- Žlicu uroniti u Kalcijevu kupku do dna posude naglo i kružnim pokretom stvaramo kuglice.
- Napravimo nekoliko kuglica koje te ih prvo punimo drugim pićem (Campari) i vadimo julep sitom i uranjamo u čistu vodu.
- Također sitom vadimo iz vode te sitom ocijedimo tj.
- Tamponiramo na papirnatom ubrusu i poslužujemo.
- U slučaju da proizvod ne konzumiramo odmah, čuvati ga u čistoj vodi.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

I osnovna i obrnuta sferifikacija omogućuju stvaranje aromatičnih kuglica koje pršte tekućinom kada se konzumiraju. Veličina i konzistencija kuglica može se kontrolirati podešavanjem različitih čimbenika poput viskoznosti tekućine, koncentracije natrijevog alginata i vremena koje kapljice provedu u kupki za sferifikaciju.

Sferifikacija se često koristi za ukrašavanje jela ili koktela, dodajući nalet okusa i jedinstveni element teksture. To je tehnika koja prikazuje principe molekularne gastronomije i molekularne miksologije, pružajući prilike za kreativne i vizualno zadivljujuće prezentacije. Važno je da kuhari i miksolozi razumiju kemiju iza sferifikacije kako bi kontrolirali željenu teksturu i izgled kuglica i osigurali da ne postanu pretjerano čvrste ili vodenaste.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

Natrij Alginat E401

Natrijev alginat prirodni je spoj topiv u vodi ekstrahiran iz smeđe morske trave, posebno određenih vrsta algi. Široko se koristi u raznim industrijama, uključujući prehrambenu industriju, zbog svojih jedinstvenih svojstava želiranja, zgušnjavanja i stabilizacije. Evo nekih ključnih aspekata natrijevog alginata:

1. Sredstvo za želiranje: Natrijev alginat prvenstveno je poznat po svojoj sposobnosti stvaranja gela kada dođe u kontakt s ionima kalcija. Ovo se svojstvo koristi u kulinarskim tehnikama poput sferifikacije, gdje se kapljice tekućine pretvaraju u sfere nalik gelu kada stupe u interakciju s otopinom kalcija.
2. Sredstvo za zgušnjavanje: Koristi se kao sredstvo za zgušnjavanje u raznim prehrambenim proizvodima, uključujući preljeve za salate, umake i mliječne proizvode. Natrijev alginat pomaže poboljšati viskoznost i teksturu ovih proizvoda.
3. Stabilizator: Natrijev alginat se koristi za stabilizaciju određene hrane, sprječavajući odvajanje ili taloženje sastojaka. Obično se koristi u nadjevima za voćne pite i sladolede za održavanje postojane teksture.
4. Emulgator: može pomoći stabilizirati i poboljšati emulzije, osiguravajući da sastojci na bazi ulja i vode ostanu zajedno pomiješani u proizvodima poput preljeva za salatu i majoneze.
5. Sredstvo za želiranje: Natrijev alginat prvenstveno je poznat po svojoj sposobnosti stvaranja gela kada dođe u kontakt s ionima kalcija. Ovo se svojstvo koristi u kulinarskim tehnikama poput sferifikacije, gdje se kapljice tekućine pretvaraju u sfere nalik gelu kada stupe u interakciju s otopinom kalcija.

Kalcijev klorid E509

Kalcijeva sol koja se najviše koristi za sušenje tvari.

Ima izrazito slan okus. Lako je topljiv u vodi i alkoholima, a otapanjem kalcijeva klorida u vodi temperatura raste, što se naziva egzotermna reakcija.

Europska unija
Zajedno do fondova EU

Korisnik: Škola za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu Pula
Naziv projekta: KLIK Pula- Centar za kompetentno cjeloživotno razvijanje inovativnih znanja i vještina u sektoru ugostiteljstva i turizma Pula
Šifra projekta UP.03.3.1.05.0005

“Sadržaj edukativnog materijala isključiva je odgovornost Škole za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu, Pula.”

Izrada edukativnog materijala financirana je sredstvima
Europske unije iz Europskog socijalnog fonda.

www.esf.hr

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.